

u medju vremenu

31. FESTIVAL JUGOSLOVENSKOG IGRANOG FILMA PULA '84.

Piše: Borislav Andelić

do nulte tačke

Pulska festivalska zbivanja tekla su i ove godine po već, rekao bih, standardnom scenariju. Pre same manifestacije očtro je kritikovan izbor žirija, način njegovog koncipiranja, primerenost odgovarajućeg samoupravnog dogovaranja, valjanost predloženih ličnosti, njihova moralno-politička i estetska podobnost. Tek što se graja oko izbora žirija nekako utišala, nastala je nova dilema i tradicionalni otpor prema selekciji, koja je dosta hrabro, za naše filmske prilike, odlučila da u zvaničnu konkureniju propusti samo jedanaest filmova od dvadeset devet prijavljenih. Producenci i autori su povlačili filmove, manje-više javno diskreditovali ličnosti selektora, ukazujući na njihovu tobožnju nekompetentnost, pristrasnost i ko zna šta još, iako su ove godine, posle mnogih, prvi put u žiriju bili isključivo filmski radnici, ugledni reditelji, poput Krste Papića, Franci Slaka i Petra Latinovića, a još koliko prošle godine, upravo to su i zahtevali filmski radnici! Kada je konačno festival započeo, uz svu pomenutu hipoteku međusobnih prepucavanja, novo poprište netrpeljivosti, egzircir niskih strasti i kulture javne reči bile su konferencije za štampu, koje su se pretvorile, kao, na žalost, niz sličnih »okruglih« stolova, na Festivalu kratkog metra, Festivalu malih scena i Sterijinom pozorju, u izraz novog, tipično jugoslovenskog, »balkanskog« sindroma netrpeljivosti prema drugim, okupljanju prema producentskim, republičkim ili opštinskim atarima, jednom rečju, najčešće nekontrolisano luppenje svega i svačega što može da ide do osporavanja, negiranja ili uvedra učesnika diskusije s obe strane rampe, a sve u cilju providnih interesa poboljšanja nekakvih internih pulske reči za svoju stranu, producenta, grupu ili klan.

Konačno, kako je to uvek i bilo, sve ove niske strasti i sva druga nastojanja i trošenje energije na dokazivanju sopstvenih »vrednosti« i tude »negiranje«, doživela su kulminaciju posle odluka žirija. O ukusima je teško raspravljati. Međutim, imajući u vidu ono što je prikazano na ovogodišnjem festivalu, dajemo za pravo žiriju što je doneo onake odluke kakve je doneo. Naravno, bilo je i spornih. Ali, teško je oslobiti se takvog pritiska kakav je svake godine prisutan na smotri najboljih jugoslovenskih filmova. Teško je odvići i same aktere, filmske radnike, producente, pa i članove žirija, od pokušaja traženja nekakvih kompromisa tumačenja starih »ključeva« i svega onoga na što smo već godinama, od načina finansiranja do realizacije projekta i samog organizovanja festivala, naviknuti u lošem smislu reči. Zato je teško očekivati od »osporavanog« »osporavanog« žirija da donese nekakve kapitalne promene. Međutim, sve to ne opravdava onu nakradnu farsu primanja nagrade u podne, a odbijanje uveče, poput glumice Vesne Pećanac za epizodnu ulogu, i slične nedoumice koje su se sručile na glavu žirija, kao da od njegovog izbora uistinu zavisi sudbina vu-filmova da počnu svoj bioskopski život.

RAZNOVRSNOST PO SVAKU CENU

Ovogodišnja jugoslovenska filmska produkcija dosegla je jedan od najnajih kreativnih dometa. Značaja je, pak, kao mogući generator suštastnijeg istraživanja kretanja i težnji unutar naše kinematografije na planu iskazanih žanrovske preokupacija i produksionskih odnosa, kao i njihovog odraza na ukupnost duhovnog stanja naše kinematografije. U čitavom svetu, sa izuzetkom proizvođača superhitova poput »Indijana Džousa«, »Grimlins« itd. zavladaли su stvaralačka bezvoljnost, pomanjkanje stvaralačke energije, gašenje pojedinih rediteljskih opusa i ambicioznih teorijskih-estetskih streljmljenja, pa čak, u ukupnim stavovima, prisutna je izvesna stvaralačka i duhovna rezignacija. Mnoga »nova« ostvarenja su više rezultat produkcijske potrebe, a ne stvarnih, univerzalnih ili ličnih, potreba njihovih tvoraca.

Outuda u moćnim kinematografijama, mnoštvo raznolikih žanrovske traženja, kao pokušaj uspostavljanja određenog masovnog medijskog odnosa prema filmskoj umetnosti, u smislu traženja ključeva za srca široke publike koju je film definitivno izgubio pred navalom novih medijskih izraza.

Kada je reč o jednoj relativno skromnoj kinematografiji poput naše, opravdanja za traganje, u svim vidovima žanrovske izraza, teško da se može naći, tim pre što mi izrazitijih žanrova ni do sada nismo imali, niti smo bili u mogućnosti da ih razvijamo (osim ako uslovno ne podvrgnemo niz filmova iz narodnoslobodilačkog rata u žanrovske okvire partizanskog filma, koji je dugoročno bivao jedna od suštastvenih preokupacija naših stvaralača, ali bez stvarnih odrednica žanra!). U našim uslovima, stoga, stiće se utisak da raznovrsnost po svaku cenu nije odraz bogatstva stvaralačke imaginacije autora, njihovih mnogostrukih preokupacija svekolikim problemima čoveka i sveta, već, na žalost, odraz duhovne i kreativne krize, odustava valjanih motivacija za nastajanje niza filmova ovogodišnje produkcije, osim onih proizvodnih i koketirajuće komercijalnih. Upravo najveći broj prikazanih filmova kao svoju unutrašnju dihotomičnost otkriva je ovaj već pomalo tražigani raskorak između stvarnih motiva nastajanja filma i njegovih oskudnih kreativnih mogućnosti. U produksionom smislu uzaludan a sve prisutniji bio je pokušaj da se pošto-poto udaljimo od stvaralačke kinematografije i njenih autorskih ikonografija, zarad filmova koji će sami sebe finansirati, filmova za masovnu bioskopsku publiku, ali čiji se autori, u većini slučajeva, iskazuju kao umetnici a veoma oskudnom komercijalnom inventivnošću, čiji se stvaralački domeni iscrpljuju u parafrasi i rekonstrukciji stranih filmskih uzora, ali bez i trunke ozbiljnijeg napora da se oni umetnički značajnije transponuju u sopstvenu životnu sredinu. Razumljivo je da u takvoj atmosferi nije

davitelj protiv davitelja

bilo lako pronaći među obiljem prikazanih filmova one koji bi nam dali za pravo da se poverenjem isključujemo sledeće dane i budućnost jugoslovenske kinematografije, jer ih je uistinu bilo izuzetno malo.

DVA VREDNA OSTVARENJA

Samo dva filma, su, po meni, otkrivala u svojim prezentacijama dublje, suštastvenije motivacije svog nastanka, čime su, svaki u okviru svojih interesovanja i mogućnosti, nametnuli više zanimljivih pitanja. Iako i oni nisu u ukupnom dojmu mogli da sakriju neke od očiglednih mana, niti su osobenošć i zanimljivošć postignutog rezultata uspeli bitnije da izmene i utiske o celokupnoj pulske manifestaciji. Reč je o filmu *Balkanski špijun* reditelja Božidara Nikolića i Dušana Kovačevića (rađenom prema scenariju Dušana Kovačevića, koji se zasniva na njegovoj poznatoj istoimenoj komediji) i filmu *U raljama života* reditelja Rajka Grlića, rađenom prema scenariju Dubravke Ugrešić i Rajka Grlića, koji se zasniva na motivima romana »Štefica Čvek u raljama života« Dubravke Ugrešić.

Film »Balkanski špijun« značajno je ostvarenje više po načinu mišljenja njegovih autora, više po željama koje su protagonisti uneli u svoja ostvarenja, u težnji da stvore osoben film savremene kritičke svesti, lucidno politiziran antidogmatskom i antistaljinističkom motivacijom. U tom smislu, zahvaljujući izuzetnim glumačkim kreacijama Danila Stojkovića i Zvonka Lepetića, uz zanimljivu asistenciju Mire Banjac, film stvara atmosferu koja je potrebeni preduslov za kasnije otreženje dato u vidu pouke, koju na kraju filma treba da izvlači svako prema stanju sopstvene svesti. Međutim, upravo taj univerzalniji nivo »Balkanskog špijuna«, gde su sudbina i traume bivšeg informbirovcu ili Čvorovića samo pretekst

znatno širih duhovnih opservacija u vremenu u kojem živimo i njegovim porukama, režija dvojice prijatelja i saradnika, snimatelja Nikolića i dramaturga Kovačevića, nije uspela da najbolje razreši. Ako zanemarimo mišljenja koja ukazuju na to da je dosta rediteljskih rešenja, naročito u završnoj fazi filma, nepotrebno preuzeto iz fundusa i iskustva teatra, mnogo je bitnije uočiti da se rediteljski postupak upravo najviše obrukao u kolebljivosti prema osnovnoj liniji scenarija. Plašće se moguće didaktičnosti svoje teze o statusu duhovne svesti, umesto konsekventno sprovedenog postupka drame jedne retrogradne ličnosti, autori su se prečesto koristili raznim koloritnim lokalnim poštalicama, komediografskim reljefima i kojekakvim gegovima, čime su nehotično razarali upravo ono do čega im je u ovom filmu najviše stalo, a što bi samo u drugaćijem režijskom postupku svakako otvorilo ovu temu i sam film prema svetu. Ovakvo, film ostaje kao značajan rezultat unutar naše kinematografije, ali bez univerzalnih konotacija i šireg značenja u tvorenju savremenog filmskog izraza i misli.

Dok su Kovačević i Nikolić imali ambiciju da ostvare nekakve šire implikacije idejama kojima su bili zaokupljeni u svome filmu, Rajko Grlić je krenuo suprotnim putem. Pokušavajući da u kontekstu lokalno obojene dramaturgije, sa krajnje jednosmernim asocijacijama na sredinu koja ga okružuje, čak dovodeći do paroksizma mogućnost prepoznavanja ličnosti ili dodeljujući svojim junacima uloge koje sredina u svojini čaršijskim razgovorima ionako prepostavlja, Grlić tvori nekakvu mogućnost svetonazornog pogleda na kič život i mišljenje. Napravljen je izuzetan film, sjajne atmosfere, britkih dijaloga, duhovitih opaski, sa mnoštvom »čaka« i divnih glumačkih rešenja, poput onoga Bate Živojinovića u ulozi Trokrilnog, Mikića Manojlovića kao Sofera ili Semke Sokolović kao tetke iz Bosanske Krupe. Rajko Grlić nam se predstavio kao autor izuzetne opservacije čija

čudo nevideno

prodornost u tokove naše duhovne i kreativne klime, iako na prvi pogled naivna i cakatorska, otkriva veoma britku satiričku i kritičku misao. Njegovo tobožnje šarmantno lutanje nekim lokalnim socijalno-društvenim prostorima otkriva čitav niz stvarnih društvenih razlika, nacionalnih zablude i mitova, mnoštvo detalja sa kojima se i te kako moramo suočiti na planu političke duhovne svesti našeg vremena. Imajući pri svemu tome raspoložene saradnike, naročito Bogdana Diklića i Gorica Popović, Grlić je napravio ne samo jedan od svojih najboljih filmova nego i zanimljivu društveno-političku analizu stanja naše inteligencije pre svega.

U RALJAMA OSREDNOSTI

Među ostalim ostvarenjima svako može prema sopstvenim afinitetima da načini nekakav izbor i da ga, naravno pokuša odbraniti argumentima koji bi išli u prilog tim ostvarenjima. Reč je o filmovima koji obećavaju više nego što daju, koji su deo nekakvog kontinuiteta i u dobrom i u lošem smislu, kojima autori žele da izraze žanrovske ili autorsko opredeljenje. Nekoliko filmova ipak zavredjuju našu pažnju. To su: »Šećerna vodica« Svetislava Bate Prelića, »O pokojniku sve našlepče« Predraga Antonijevića, »Mala pljačka vlasta« Dejanu Šoraku. Reč je filmovima debitanta, kojih je ove godine, da ništa ne prode bez paradoksa, na festivalu bilo čak devet! Prisustvo debitantata, na žalost, nije označilo temeljno ozdravljenje naših produksionih odnosa, niti radikalniju rezultat, promenu u postojćim statutima, nego određeni sticaj okolnosti, rezultati, pre svega, nepovoljnih finansijskih efekata, pri čemu su mnoga »glasovita« imena nespremna da ulaze u filmske projekte sa velim

velikim rizikom dok debitantima ništa drugo i ne preostaje. Ali, ostvarimo ova turobna razmišljanja o mestu u ulozi debitanta u našoj kinematografiji. Pomenuta tri filma pobuduju pažnju jer, uz sve propuste, jasno ukazuju na stvarne mogućnosti autora. Bata Prelić, debitant u nešto kasnijoj životnoj dobi, napravio je zanimljiv film iz urbane sredine, rađen na motivima »caka« o gubljenju nevinosti glavne junakinje, koju zanimljivo ostvaruje Sonja Savić. Taj »šmirantski« odnos prema životu karakteriše i glumački postupak glavne junakinje, koji Prelić konsekventno sprovodi kroz čitav film, u odnosu na sva njena suočavanja sa okolinom i životom. Premda film nosi neke isključivo lokalne elemente, moguće je uočiti i neke šire implikacije mlađih ljudi i njihovih problema, bez obzira na to što se tema naoko čini nezanimljivom ili u najmanju ruku predimenzionisanom kao moguć predložak filma.

ambasador

»O pokojniku sve najlepše« Predraga Antonijevića je film koji je imao zanimljiv scenario, izvrsnu glumačku ekipu (Z. Lepetić, P. Kralj B. Todorović), zapaženog snimatelja Tomislava Pintera, ali ipak nije u svemu dosegnuo mogućnosti koje su mu se pružile. Priča je, inače, zanimljiva i dosta prisutna u našoj dramaturgiji: posleratna kolektivizacija na selu, otkupi žita, otvaranje rudnika, kao prapočetak naših »političkih investicija«. Žalost, film nema snagu celovitog ostvarenja, teče ravno, gotovo pravolinijski se razvija glavni lik Radiša Brzaka (Z. Lepetić), koristi nekakva pohabana filmska rešenja iz naše tekuće »balkanske« sekologije, što označava pokušaj »igranja na prvu loptu«, ali ništa ne doprinosi razvijanju osncvnog kritički i satirički intoniranog toka razvoja filma. Šteta! Slična situacija je i sa neobično šarmantnim filmom, domaćom varijantom vesterne iz Like, »Mala pljačka vlaka«. To je duhovita, ne odveć prodorna, mada ima takvih pretenzija, opservacija života u nekakvoj »vukobebinji« na rubu života, u Lici pred kraj prvog svetskog rata. Film govori o relativnosti vlasti i novca, a začinjen je navodno karakterističnim odlikama našeg duha i mentaliteta.

U smislu žanrovske opredeljenja pažnje su vredna i ostvarenja autora koji su se već dokazali u jugoslovenskoj kinematografiji, a čija nova ostvarenja predstavljaju, u neku ruku, nastavak njihovih istraživanja u dobrom ili lošem smislu. To se pre svega odnosi na filmove Živka Nikolića, »Čudo neviđeno« Bogdana Žižića »Rani snjeg u Mlinhenu« i Slobodana Šijana »Davitelj protiv davitelja«, iako veoma heterogeni u svojim preokupacijama, ovim rediteljima je zajednička istražnost u iskazivanju autorskih stavova. »Čudo neviđeno« Živka Nikolića, po sopstvenom scenariju uz saradnju Siniše Pavića, ima nedostatke koji su dosta karakteristični za ovoga autora. Programska stav koji »govori o trenutku kada čovek zaslepljen strašću traga za čudom, još neviđenim, u želji da ulepša svet, a suočava se sa tragicom i smješnom zbiljom«, predstavlja varijaciju istih tema i lokaliteta kao i u predašnjim filmovima ovoga autora, kao da se zapravo njegova težnja u filmskom izrazu iscrpljuje u pokušaju da dosegne neke univerzalne istine o vremenu i prostoru za koji je lično sudbinski vezan. Njegova briga je više okrenuta likovnosti kadrova, njihovim simboličkim, nadrealističkim značenjima nego samom narativnom toku. Međutim, iako je kod Nikolića prisutno variranje u biti iste teme, ovaj film ipak predstavlja značajan pomak u odnosu na rediteljev stav prema publici, jer je, za razliku od mnogih njegovih filmova, znatno komunikativniji, uz jasne političke aluzije. Žižić je najnovijim filmom ponovio svoje dobre osobine – valjan izbor zanimljive tematike, nastavak svog opusa o gastarbeiterima,

zanimljiv rad sa glumcima (Pavlom Vujisićem i Dragom Grgećem), kali i svoje standardne slabosti, koje se ogledaju u činjenici da retko ume da izabranu temu scenariistički razvije do njenih logičkih konsekvencija i da to režijski odbrani. Na žalost, zanimljiva porodična drama se nije u filmu razvijala paralelno sa migracijskom dramom. Odnos oca, partizana na privremenom radu u Nemačkoj, i sukob sa sinom, koji gubeći svoje nacionalne korene i identitet u Nemačkoj gleda svoju budućnost, nije raditeljski niti scenariistički dovoljno opravdano motivisan da bi došlo do tragičnih raspleta kao u filmu, jer ni jednom od dvojice protagonisti Žižić ne daje stvarne dramske argumente.

Za razliku od Žižića čiji film uranja u našu sadašnjicu, film Slobodana Šijana »Davitelj protiv davitelja«, označen već na špici kao komedija strave i užasa, predstavlja ironiziranje filmskog žanra koji u nas nije ni utemeljen. Ukratko, stiče se utisak da film i nije nastao iz drugog razloga do pukog filmofilmskog zabavljanja, budući da je pun citata iz klasičnih filmskih ostvarenja. Ali u biti, osim filmofilmskih naslada u otkrivanja pomenutih uzora, malo šta opravdava čitav uloženi trud. Zanimljivo glumačko ostvarenje Taška Načića, u ulozi starijeg davitelja, teško može da bude zaloga egzistencije ovog plana.

Može se i o ostalim filmovima dosta toga reći, ali, uglavnom, mada je opšti tehničko-tehnički nivo proizvodnje jugoslovenske kinematografije u usponu, najveći broj filmova su neuverljiva ostvarenja, znače stagnacija ili čak pad pojedinih autora, ozbiljno siromaštvo scenariističkih mogućnosti i pored obilja tema, jednom reču, verujem, nulti položaj naše kinematografije.

35. DUBROVAČKE LJETNE IGRE

Piše: Slobodan Sv. Miletić

NA MLADIMA SVET OSTAJE

Dom u lepoti i troumica mršavih godina

Kada na svom početku festival koji ste voleli, koji vas se ticao, činio neophodnim, vezivao za genius loci, stane da budi nostalgi za svojom prošlošću – budite sigurni da su neke neproaktivne sile na delu: ostarili ste zajedno ili je jedan od vas oronuo. Kritičar se trudi da to ne bude upravo on. Dubrovnik mu je, otkako zna da je nj i sebe, darivao sveobuhvatni doživljaj doma u lepoti, jer je od prirodnih povlastica jarko uživao svjetlost (piananstvo boja), odjek (ozvučeni kamen), neizmernost sveta (bilo mnoštva), životnu gustinu (more). Tu se krio samo korak do umetnosti. Ovo kulturno savezništvo umetnosti i života znale su da ostvaruju Dubrovačke ljetne igre sa smisalom za veličanje razmere, izborne srodnosti u umetnostima, bezmalo svim.

Prvi utisci govore o organizatorskoj rutini umesto o nekadašnjoj festivalskoj polifoniji. Valjalo je pozdraviti najezdu mladih u oba programa (kompetentniju u muzičkom nego u dramskom), strategiju »smene generacija«, ali i jevtinje umetničke »radne snage«, anonimni kvalitet umesto izvikanog, s nejednakim učinkom. U Evripidovim »Bakhama« (režija V. Milinčić) neke prevazidene forme teatarske avangarde (fizički i ritualni teatar) ponuđeni su kao poslednja novost jugoslovenskog pozorišta, a neuspela individualizacija antičkog hora kao aktualizovanje režijskog postupka i tumačenje mitskog sadržaja. Osim toga, izvođenje »Bakhi« u kratkom roku posle slične »Hekube« (u neuporedivo temeljnijoj režiji I. Boban), pokazalo se kao uzaludan repertoarski potez. Neki koncerti zvučali su više kao rezultat vežbaonica nego stvaralačke radionice (Renomirani pijanista V. Krpan svirao je čitavo veče najdravijeg Šopena koji se mogao čuti poslednjih godina: salonski folklorne valcere neuporedive stilske samovolje i neukusa, Akademski zbor Ivan Goran Kovačić (pod palicom Vladimira Kranjčevića) pevao je gromko i neizdiferencirano u zabludi da se monumentalnost zvučne zapremine Orfovog oratorija krije u ravnoglasnom fortisu i istinsutom iz petinih žila. Bledi koncerti gitarista E. Bitetija (uz odlične Zagrebačke soliste) i »nepoznate veličine« Estebana Botinelića, bore se sa engleskim orguljašem V. Maršalom i poljskom pijanistkinjom L. Grihtolovnom (suha tanušnost nije i sušičava istančanost već eksplorativan jednog Šopena) za

kaktusni venac festivala. Dok recesija jede kvalitet, a inflacija nagriza kriterijume, škrtni se na ljudima, na neophodnim elementima organizacije.

Propaganda gotovo i nema (ne egzistira čak ni dnevni plakat koncerta ili dramske predstave), izmešane su kompetencije pojedinih estrada (Knežev dvor – Revelin-Sponza), folklor za strance se spustio na nivo školskih pripredbi. Čak i neutralni posmatrač dovodi sebe u troumici mršavih godina: dugi festival ili intenzivniji repertoar, ekskluzivnost predstava ili učestalost, veći format ili šarena produkcija, jarke internacionalne boje ili krnji republički ključevi, provincijska uhodanost ili svetski izazov. Pa ipak tokom festivala se pokazala lekovitom orientacijom na mlade i neke nove oblike mecenata za što pruža lep primer pomoći fondacije Šile i Bogdana Maglića, koji su omogućili da čujemo valjda najtalentovanije mlade instrumentaliste SAD-a: En-Mari Dermot (klavir), Benja Kima (violina), Ronaldu Tomasa (čelo), Markusa Tompsona (viola), Majke Li (klavir). Ovi su prikazali elaboriranu tehniku instrumenta, moderno shvanje u tumačenju muzičke strukture, bujni ali i obuzdani temperament, naročito krepke i homogene interpretacije kamernih dela najrazličitijih stilskih profila, od Hajdina do Stravinskog. Dobro je funkcionišao i »Medunarodni podij mladih glazbenika«: Nemica Tabea Cimerman pokazala je divnu srodenost sa svojim instrumentom, amatervskom violom zlatnih tonskih niti. Naša Kikindanka Jasmina Stančul nije u svom nastupu pokazala nimalo inferiorniju pisanizam: preciznog udara, jasnih stilskih namera. • Kao se bude oslobođila škole, oslobođiće i svoju nesumnjivo bogatu, još ponešto pritajenu osećajnost (za analitičku intelektualnost se ne bojimo).

Dramski program je takođe otvoren mladima. Čak je Lovrijenac postao njihova radionica. Studentske grupe Zagreba, Novog Sada i Sarajeva prikazali su jedno »delo u nastajanju«: Bunuelovog nadrealističkog »Hamleta« i Držićevo »Dunda Maroja«. Isto tako mladi reditelj Haris Pašović pokazao je ovađnost punu mašt u svojoj rediteljskoj etidi na oniričkoj oštreci »Andalužijskog psa«. Njegov potencijalni Hamlet improvizovanih alternativnih situacija, predstavlja adolescencu koji zauzima svoj »judske položaj« ili ostaje na margini situacije, označavajući u svakom trenutku ironičnu crtu demarkacije. Profesionalizam mlade podele, nadilazi Gordana Đurđevića maštom još nevidene Ofelije, koja sve svoje preobražaje duguje poetičnosti nesvesnog. Ime, koje valja zapamtiti. »Dundo Maroje« reditelja Krešimira Dolenčića prema Pašović-Bunuelovom »Hamletu« odnosi se kao solidan profesionalni akademski rad realističke orientacije prema eksperimentu. Znalački skraćena i teatarski živo ispričana priča o poslovničnom tvrdiliku i neobaveznom rasipništvu kao oznakama dveju generacija dubrovačkih, veoma uspešno izdiže ovu akademsku vežbu do profesionalnih visina popularnog teatra koji nezadrživo vodi svrsi: humornoj katarzi. Nema šta: na mladima svet ostaje.

Vliski internacionalni standardi

Osim Pogorelića, koji se kao šećerlema ponudio na kraju festivala, imali smo i tu povlasticu da upoznamo ili revidiramo mišljenje o značajnim predstavnicima srednje i »još mlade« generacije instrumentalista i pevača: Ruži Pospiš Baldani (nezaboravni mecosopran Malerović tlapnji), moskovskom laureatu i blistavom pijanistu velikog tona Nikolaju Dimidenku, savršenom predstavniku ruske »atomske škole« Vijetnamcu Dang Tai Sonu, varšavskom kontraverznom pobedniku iz 1980. Pored izuzetnih jugoslovenskih predstavnika u sferi violinčela, Valteru Dešpalja i Ksenije Janković (ovogodišnji nosilac »Orlanda«) i Maje Jokanović blesnuo je na istom nebnu izvrsni Braziljanac Antonio Meneses sa složenim sonatnim programom dostoјnim najvećih majstora instrumenta. Jovan Kolundžija je solističkim koncertom u Kneževom dvoru takođe dostigao jedan od svojih vrhova. Već čitavu deceniju on se nalazi u samom vrhu jugoslovenske muzičke reprodukcije. Čini se da je sada kucnuo čas da reputacija stekne i na međunarodnom planu. Uz temeljnu klavirsku saradnju Nade Kolundžije – podario nam je dragulje violinske literature, koje su izbrusile do visokog blistanja ruke velikog majstora. Prozračni Lekler, virtuozni Isaj, srčani Brams, melanholični Dvoržak, živopisni Sen-Sans, lakokrili Krajzler (bis), otkrili su novi polet i uzlaznu